

מילין יקרין נגדות אור ועיבודין טבין ממעייז החיים נהודין לשעה ולחיה

משולחנא דמלכא

של רבנו הגדול רבן של ישראל

הרב"ק מרן הגה"ק הגאב"ד זצוקללה"ה זיע"א

מרא דארעא קדישא - בעל "סערי טוביה"



תג הסוכות תשס"ז

וספוזין וטכרסין כל אחד ואחד כמו שידע - כל אחד הוסיף מה שהוא יכול להוסיף, אם בהכאת יד על יד אם בשירה אם במסחר, זאוסרים דברי שירות וחשבנות.

השטחה לא דחה את השבת וירט

"שטחה זו אינה דוחה לא את השבת ולא את יום טוב" - רק בחול המועד עשורה, כי בשבת וירט אסורים לגן בכלי זמר.

ובאמת, בדין ניתן בכלי זמר בשבת מצאנו אופן מסוים שהתירו בשבת על ידי גוי, כדאיתא בהלכות שבת **ברט"א** ואמר סי' ע"ח סי' ב' שכשחל שטחת חתן וכלה בשבת, טוהר לוטר לגוי לזמר בכלי שיר, והביאוד בזה כי מאחר והוא שבת דשבת, כי הניתן בכלי זמר הוא איסור דרבנן, ואסירה לנכרי הוא גם רק איסור דרבנן, וא"כ הוא שבת דשבת על כן התירו.

הפלא הגדול הוא מה דאיתא ברט"א שאם נתקלקל הכלי שיר, טוהר לוטר לגוי לתקן את הכלי בשבת, והוא פלא גדול כי לתקן את הכלי שיר הוא סלאכה דאודייתא, וא"כ היאך הותר אסירה לנכרי באיסור דאודייתא, והיא קשייה גדולה.

וחשבתי לתורן באופן רחוק, על דברי **התוס'** בט"ז גיטין וז' דף וז"ל שכתבו שהמנוח היחידה שהתירו בו אסירה לנכרי בסלאכה דאודייתא הוא ישוב ארץ ישראל, שיהיה שדונה לקנות בית או קרקע סגוי בארץ ישראל, טוהר לוטר לגוי מבית המטפט וכדל שיתחב העברת הנכס סהוי ליהודי, ולפ"ז אפשר לוטר שהלא אסרו חז"ל כל המטפט חתן וכלה כאילו בנה אחת סתירות ירושלים, א"כ יוכל להיות שהוא טעין ישוב ארץ ישראל. אמנם ודאי שגם אחרי דברים הללו עדיין קשים דברי דר"א, והוא פלא גדול.

אולם בכל העונג לשטחה זו אינו דוחה לא את השבת ולא את הירט, אכן שטחת בית השואבה היא שטחה גדולה, ואסרו חז"ל סי' שלא ראה שטחת בית השואבה לא ראה שטחה טיטין, אמנם אין שטחה זו דוחה לא את השבת ולא את הירט.

לא כל אחד זכה להיות מן המשמחים

וספוזין **דרמב"ס** (שם חיד"א) "טענה להרבות בשטחה זו, ולא היו עושין אותה עמי הארץ וכל מי שידע - לא היו יכולים העמי הארץ וכל מי

ושיאבתם מים בששון שמחת בית השואבה

להלן דברים שנשא מרן רבנו זיע"א בפני המוני בני הישיבות הק' ותושבי ירושלם עיה"ק
טוצאי ירט הראשון של תג הסוכות - אוספיזא דיצחק שנת השע"ג

שטחת בית השואבה בבית המקדש כפי המתואר ברמב"ם
איתא **ברמב"ם** בהלכות לולב (פ"ח ה"ב) "אנ"פ שכל הטועדות טענה לשטוח בהם" - בכל הטועדים יש בהם טעות שטחת ירט, והם פסח שובעו וסוכות, "תג הסוכות היתה במקדש יום שטחה יתירה" - בבית המקדש היה כנג אחד שטחת מיוחדת - שטחה יתירה, שנאמר ושטחתם לפני ה' אלוקים שבעת ימים.

"וכיצד היו עושין ערב יום טוב הראשון היו מתקנין בטקדש מקום לנשים סלסעלה ולאנשים סלסטה", זה היה התנאי הראשון שבשטחה זו יהיה צניעות, ובערב ירט התקינו שיהא עזרת נשים לסעלה, ומטעם שבכל ימות השנה לא היה כן, אלא עשאוהו לכבוד שטחת בית השואבה, "כדי שלא יתערבו אל עם אל".

ובנראה איתא הלשון וסחקנים טם תיקון גדול, הענין הוא שיהא צניעות, שלפי לשון הגז הוא נקרא "תיקון גדול", וסחחילין לשטח טוצאי יום טוב הראשון - והוא כמו עתה שאנו עוסדים בטוצאי ירט הראשון, ז"כ בכל יום ויום טיטין חזל של טענה סחחילין טאחר שהקריט חסיד של בין הערבים לשטוח לשאר היום עם כל הלילה בכל יום ויום טחזל של טענה היה כן, שאחר שהקריט את קרבן התמיד של בין הערבים עשו שטחת בית השואבה, ססוף חיום ובטשן כל הלילה.

וספוזין **דרמב"ס** (שם חיד"א) "והיאך היתה שטחה זו" כיצד ניתנו לשטחה זו, "החליל טכה" - החליל היה כלי זמר שהיט בו, וסנגנין בכנור ובנבלים ובסעלטים וכל אחד ואחד בכלי שיר שהוא ידע לגן בו" - כל אחד ניגן באותו כלי שידע לגן בו, "ומי שידע בפה בפה" - מי שלא ידע לגן בכלי היה טנגן בפיו, "והוקרין וספסקין וספפתין

שדוצה לשד, "אלא גדול חכמי ישראל וראשי הישיבות והסנהדרין והחכמים והקנים ואנשי טענה הם שהיו טרדין וטסקין וטענין ומטמחין בטקדש ביי חג הסוכות - המיוחדים סכל העם הם היו שרים וטרדיים, אבל כל העם האנשים והנשים סלן באין לראות ולשמוע". והפשט בזה הוא כדי לראות איזו שטחה הוא כאן, זה לא סתם שטחה וכל אחד יסיל לשטח, אלא רק גדולי הדור וגדולי חכמי ישראל והסנהדרין הם אלו שרקדו כדי לראות שהוא שטחה שהוא כולו לשם שמים.

הנמנע משטחה גדולה זו נקרא 'חוטא ושוטה'

ומטשיך **הרמב"ם** דעת הטורף "השטחה שישטח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שעה בוק, עבודה גדולה היא" - הרמב"ם אוסר כלל, שהשטחה שישטחים באהבת השל"ת ובעשיית מצוותיו היא עבודה גדולה, "וכל המונע עצמו משטחה זו ראוי להפיר טעמו" המונע היינו שמונע עצמו מלכבד לראות את השטחה, כי הלא לא רדשו לכל אחד לשטח, אבל לראות ולשמוע סלן באין, ואם אחד מונע עצמו מלכבד לראות ולשמוע ראוי להפיר טעמו, "שנאמר (דברים סג טז) תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשטחה ובטוב לבב, וכל המצוי דעתו וחולק כבוד לעצמו" - אחד שמתנאה לומר שלא מתאים לו לנען ולשיר שם, "ומתכבד בעיניו בטקמות אלו" - הוא אוסר שאיש לכבודו שהוא אחד מהסנהדרין או ראש ישיבה גדול ואינו לכבודו לנען בכבוד, "חוטא ושוטה".

ולכאורה היה מקום להבין בזה, שהלא יש ענין של כבוד הבריות, ומדוע המונע עצמו משטחה זו נקרא חוטא ושוטה.

וכבר כתב בזה **בשרית רות יאיר**, דברי השבת אבידה טעין דוקן ואינו לפי כבודו פטור מהשבה, ובגמ' ילפינן לה טקרא, ונחלקו בזה **הרמב"ם והרא"ש** האם נאמר בילפתא זו 'פטור' ובמקום שהדלה רוצה להשיב טוהר לו, או שנלמד טקרא 'איסור', שאסור לו להחזיבו להשבת אבידה אף כשמוכן לטחול על כבודו.

ולפי' כתב לחקור האם טוהר לתלמיד חכם גדול, או לגדול הדור לנען בכלי שיר בשטחת חתן וכלה, האם אסרינן זקן ואיש לפי כבודו, או שחללי בטחולקת הרמב"ם והרא"ש.

ועל' אוסר החותן יאיר חידוש גדול, שהמחלוקת שבין הרמב"ם והרא"ש הוא במצוה שבין אדם לחבירו - במצות השבת אבידה, אולם במצוה שבין אדם למקום, אין חכמה ואין עצה ואין תבונה לגד' ה', וא"כ מצוה שבין אדם למקום חייב כל אדם לקיים.

והוא כמו שכתב הרמב"ם שאם אדם חושב שלנען בשטחת בית השואבה אינו לפי כבודו הרי הוא חוטא ושוטה.

אסנע חידוש גדול הוא לומר ששטחת חתן וכלה אינו מצוה שבין אדם לחבירו אלא מצוה שבין אדם למקום, ויסיל להיות שגם זה מהענין שאסרנו, ששטחת חתן וכלה הוא כאילו בנה אחת שחרבות ירושלים, ומסילא הוא מצוה שבין אדם למקום.

ומטשיך **הרמב"ם** "ועל זה הוזהר שלמה ואמר (משלי סג ו) אל תתהדר לפני סלך" - שאל לו לאדם להתגדל ולהתנאה כשטמדין בענין כבוד השל"ת, "וכל המשפיל עצמו וטקל טפו בטקשות אלו הוא הגדול המטבד העובד טאהבה" - אלא הלה שטוהר על כבודו ומשטח בשטחה של מצוה, הוא הדונמא של גדול ומטבד, "וכן דוד

סלך ישראל אסר (משפאל ב, ו) ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני" - שם טמדין שדוד הסלך רקד כשהביאו את ארון הקודש, ולסיכל בת שאול היתה לה טענה שאינו טתאים לסלך, ודוד הסלך אסר ונקלותי עוד מזאת, כלומר שהוא היה טתבזה עצמו אפילו יותר, והייתי שפל בעיני כדי לרקוד לפני הקב"ה, "ואין הגדולה והכבוד אלא לשטח לפני ה'" - לעבד את ה' בשטחה הוא הכבוד היותר גדולה לאדם, "שנאמר (משפאל ב, ו) והסלך דוד טפזו ומכרסר לפני ה' ות" - הרמב"ם טסיים שכאן אין טענה של כבוד הבריות וכבוד תורה, אלא לבטא את השטחה בעבודת ה' צריך כל איש ישראל.

אין סתירה בין שטחה ופחד בעבודת ה'

סדן ססאטמאר זי"ל הקשה שקבעו את שטחת בית השואבה טליל שני של סוכות שהוא יום אושפיזא של יצחק אבינו, וקשה שסידת יצחק אבינו הוא פחד יצחק, שסידתו של יצחק היה סידת הפחד והיראה וגבורה וסידת הדין, וכיצד יוכל להיות שדוקא באושפיזא דיצחק קבעו את השטחה הגדולה שמי שלא ראה שטחת בית השואבה לא ראה שטחה טיטיו, אין בדיוק ביטוי של יצחק שסידתו הוא סידת הגבורה וסידת הדין, אז קבעו את השטחה הגדולה, ויש אריכות גדולה על' בספר דברי יואל.

ותידיך בדבר נפלא, שהלא שמו של יצחק נקבע על כל השומע יצחק לי, שתתיבת יצחק טוהר צחוק, וא"כ כל הענין הוא שטחה, וא"כ הא טפא קשיא, ששמו הוא יצחק, והלא כל סידתו היה סידת הפחד.

אלא הוואים שאינו סתירה, אלא להיות גדול בפחד ויראת שמים, ולהיות סלא שטחה בעבודת ה' אינו סתירה, כי שמו של יצחק אבינו טראה ענין זה, כי שמו היה יצחק, וסידתו היה פחד, וא"כ אינו קשיא כלל, שאכן הוא אושפיזא דיצחק אבינו, אבל כשמונע בשטחה בעבודת ה' אינו כל השומע יצחק לי.

וכן איתא **במדדש** (מראשית דכג טז, א) "על"פ (משפאל כג, כד) גיל יגיל אבי צדיק וסל, גילה אחר גילה בוסן שהצדיק טלה, וטבאר **סדן ססאטמאר** זי"ל שדואים שאין סתירה בין ענין פחד יצחק סידת הגבורה, לענין השטחה בעבודת ה'.

שטחת החג היא הברכת התורה לכל השנה

איתא **בשפת אמת** שהשטחה של ימי הסוכות - שמונת ימי החג, היא בחינה של ברכת התורה על כל השנה, כי הלא ברכת התורה היא טצה חשובה מאוד, וכדאיתא בטרא סוף סל נדרים (טא) שארץ ישראל נדב על שלא ברכו בתורה תחילה, והקשה הר"ן בשם **הרביט יונה** האם עבירה זו חטוה כל כך עד שנחרב בגללו ארץ ישראל, ומתדין בשם הרביט יונה, שאם אין טברכים ברכת התורה זה סימן שאין התורה טצה חשובה לאדם, והיא סתם חכמה, אבל כשטברכים ברכת התורה טראוי, זה סימן שטברכים בחשיבתו וגדלותו וקדושתו של ליטוד התורה וטברכים עליו, אבל אם לא טברכים עליו זה סימן שהתורה היא רק חכמה בעלמא, וטסיים הר"ן שם "זהם נאים ראויין למי שאמרם", שדברים אלו ראויים לאמרם על הרביט יונה.

מצות ליטוד התורה היא תכלית בפני עצמה

ומדן **החתם סופר** זי"ל ביאר באופן אחר, שלא ברכו בתורה תחילה היינו שאנו טברכים רק על הידוד טצה, אבל על הכשר טצה אין

טעם מתיקות בחורה, והראיה היא טעם הברכה בברכת החורה, שתחיל קבעוהו לו לבקש זאת בברכת החורה, והיא ברית 'והערב נא', שבבקשים ממשלית שיעדים וימחק לו את דברי החורה בפיו.

ובאמת דבר זה מופלא, שגם לילד בן חמש שנים כשטלמים אותו לדרך ברכת החורה כבר מבקש והערב נא ה"א את דברי תורתך בפיו, ומיד מבקש ונהיה אנתו וצאצאיו וצאצאי צאצאיו סלנו יודעי שטך, כתוב כאן שכמה שיש את 'והוהערב נא', כמה שטרגישים את הטעם והמתיקות בחורה, כך זה נכנס ונבלע בעצמותו, וכך זה ממשיך לעבוד לדורות הבאים, כך כתוב ומבואר בברכה עצמה, והערב נא ה"א את דברי תורתך בפיו ונהיה אנתו וצאצאיו ויש גורסים וצאצאי צאצאיו סלנו יודעי שטך ולוטידי תורתך, שכמה שיש את הנישואים ושמחת החורה כך היא ליטוד החורה.

ולא לחינם קבעו את שמונת ימי חג הסוכות לשמחה, זמן שטחתנו, שלפי דברי השפת אמת - זמן שטחתנו של סוכות הוא הברכת החורה של כל ימות השנה.

ומאוד חשוב שדברי החורה היא נלמד בגישטאק ובשטחה ובטסידות.

דווקא אחר ימי פחד ומורה נכנסים לימי שמחה גדולה

ובאמת זהו חידוש שעברו עלינו חודש אלול וימים נוראים, שהם ימי פחד ומורא, וימי תשובה, ועתה מגיעים שמונה ימים של סוכות ושימיני עצרת ושמחת תורה, שהם ימי שטחה.

טרן העלך **רבי שמעון סופר** ז"ל **מאב"ד קראקא** בנו של טרן **החתם סופר** ז"ל כתוב שטרן החתם סופר כתב ספר בשם 'שירת משה', והם ספר של שירים, ושאלו את העלך רבי שמעון סופר מהו הפשט של ספר זה, וענה שטרן החתם סופר אמר שבכל שנה כשעבר הימים הנוראים - ימים הקדושים, עשה חשבון הנפש, בראש השנה ועשרת ימי תשובה ויום הקדוש, וחשבון הנפש של טרן החתם סופר יצא בחשבון צדק, וראה שהכל כראוי, והגיש טרוסם, ושטחתו היתה גדולה כל כך, עד שחיבר שירים, כי לא היה מסוגל כל כך ללמוד, לכן עסק בחיבור שירים, לחת שיר ושבח לחשיית שהשנה עבר עליו כראוי, ועשה חשבון הנפש, והתבארה של חשבון הנפש והשפיע עליו שטחה עד שחיבר שירים.

וזה חג הסוכות - זמן שטחתנו, אחר ימים הנוראים, כי השטחה שהשית עווד לבני ישראל לעשות תשובה כראוי, ועוברים את חודש אלול וראש השנה ועשרת ימי תשובה ויום הקדוש בחשוכה, אזי בא עלינו ימי חג הסוכות זמן שטחתנו, ה' ימים של סוכות ושימיני עצרת.

וזה גם הפשט שכל גדולי החורה, וכמו שתנא במשנה שהסנהדרין וראשי הישיבות כולם נקבעו וערכו את השטחה הגדולה, כי השטחה היה שזכו לתשובה, וזכו לעבוד את השית כראוי, והשטחה היה גדולה כל כך, עד שאמרו בגמרא מי שלא שטחת בית השואבה לא ראה שטחה טיטיו.

בעונותינו הרבים אין לנו את הזכיה לרקוד בבית המקדש, אמנם וודאי שיש את הזכר לסקרש, שעושים כיום שטחת בית השואבה - וזכר לשטחה בית השואבה בבית המקדש שעליו אמרו מי שלא ראה שטחת בית השואבה לא ראה שטחה טיטיו, והשטחה גדולה היא שעבר

מברכים, ולדוגמא מברכים לשוב בסוכה על מצות ישיבת סוכה, אולם על בניית הסוכה אין מברכים, על אף שאין שייך ישיבת סוכה בלא בניית הסוכה, אפ"כ אין מברכים על בניית הסוכה, וזהו בעד מצות, וסגן בקשירת ציצית וכתובת תפילין אין מברכים עליהם, כי על הכנה והכשר מצוה אין מברכים, אלא מברכים רק על עצם המצוה, ולפיז סבא טרן החתם סופר ז"ל שטחת הגמרא שלא ברכו בחורה החילה הסוכה שחשבו שליטוד החורה הוא רק הכשר מצוה לדיקת מצות החורה, וכמו שהביא **במשנה ברורה** בשם **הרבי רבי יונתן** שאי אפשר לאדם להיות שומר שבת סלסלנו אם לא למדו הלכות שבת כראוי, כך כתב במשנה ברורה בהקדמותו לחלק שלישי, וכן הוא בכל המצוות.

ולפיז סבא **החתם סופר** את דברי הגמרא שלא ברכו בחורה החילה, היינו שהם חשבו שליטוד החורה הוא רק הכשר מצוה כדי לקיים מצות החורה, או כדי שיוכל לקרוא קריאת שמו כראוי, או כדי שיוכל לקיים מצות סוכה כראוי, צריכים ללמוד ההלכות, וחשבו שליטוד החורה הוא הכשר מצוה והכנה שיוכל לקיים המצוות, ולכן לא ברכו ברכת החורה, וזה היתה טעות גדולה ויסודית, כי הלא אמרו תלמוד תורה כנגד כולם, היינו ליטוד החורה היא המצוה הגדולה שכל המצוות ובודאי צריכים ללמוד גם הלכה למעשה, כדי לדעת איך לקיים המצוות ואיתא **בש"ך** בהלכות ת"ת שכשיש לאדם קביעות עיתים לחורה וללמוד כמה שיעות ביום, אם אינו קובע ללמוד גם הלכה למעשה אינו יוצא, כי צריכים לדעת האין לקיים החורה.

אולם אין זאת כל תכלית ליטוד החורה, אלא ליטוד החורה, הלא תלמוד תורה כנגד כולם, המצוה הגדולה שכל תרי"ג המצוות הוא ליטוד החורה, וכן איתא בתנא דבי אליהו אין לך דבר השווה לדברי אחד מהחורה, כי ליטוד החורה היא המצוה הגדולה שכל המצוות, וזה היה הטעות שלא ברכו בחורה תחילה, שהם חשבו שליטוד החורה הוא רק הכשר מצוה, והכנה שידעו לקיים המצוות, וזהו טעות גדולה, כי צריכים לדעת שליטוד החורה היא המצוה הגדולה.

וכתב **בשפת אמת** ששמונת ימי חג הסוכות הם וברכת החורה על כל השנה, כי סוגנת ברכת החורה הוא, השטחה שטחים לחשיית שזוכים ללמוד חורה, ובבקשים והערב נא ה"א את דברי תורה בפיו, נמצא שלא די בכך שנלמד חורה, אלא החורה צריך להיות טחוק בפיו, שתחיל קבעו בחן ברכת החורה תפילה שנבקש שימחק לנו השית את דברי החורה בפיו, כי ליטוד החורה צריך להיות עם גישטאק.

המתיקות בליטוד החורה היא המפתח ללמוד בהתמדה

וכמו שטסופר שאמרו אחד הגני אל העלך בעל **הדרכי תשובה** **סטונקאטש** ז"ל לבקש ברכה על התמדת החורה, אמר לו הדרכי תשובה שיעל ענין זה לא סהני ברכה, אלא נתן לו עצמה על זה, שכחב טעמה כי טוב סחרה לא יכבה בלילה נרה, שאם טועמים טעם מתיקות החורה, אזי כבר לוטדים בהתמדה, טעמה כי טוב סחרה לא יכבה בלילה נרה, ליטוד החורה צריך להיות בשטחה ובגישטאק.

העלך **האבני נור מסוכטשוב** ז"ל כתב בהקדמה לספרו 'אגלי טל' שטענות גדולה היא מה שיש אנשים שחושבים שכשיש גישטאק בליטוד ויש לאדם תענוג ונאה בחורה וזה הנקרא ליטוד שלא לשטח, וזהו טעות גדולה ומורא, כי מצות ליטוד החורה היא אך ורק כשיטרגישים

עליו חודש אלול וימים נוראים ועשרת ימי תשובה ויום הקדוש, והתצאה הוא להתחיל את השנה בשטחה, וכמו שכתב השפת אמת שהשטה של סוכות ושמיני עצרת ושבתות חודש, וזה ברכת החודש על כל השנה, שטורים להשי"ת שיש לו את הזכיה ללמוד תורה ולקיים מצוות, ואין זה סתירה לפחד יצחק, וכמו שאמר טרן הע"ק טסאטסאר זי"עא שדווקא בלילה הראשון שהוא האושפיזא של יצחק, דווקא אז הוא הזמן של קבלת והתחלת שטחת י"ט ושטחת החודש, וכמו שכתב נל י"ל אבי צדיק, שאמר במדרש שקאי על יצחק אבינו.

יעזור השי"ת שנזכר לעבד את השי"ת בשטחה ובטת, ובדואי זה הזמן, שגדולי ישראל מעודדים שצדיקים להתחזק בחזרה ובתפילה ובזאת

שנים, ויעזור השי"ת שנזכר לישועה בזה ובבא, ואפילו במצב זה שדואים וצדיקים לעזור רחמים להתפלל ולעשות תשובה, אבל שטחת החודש זה חלק מעבודת ה', והעבר נא היא, סיוס בחזרה תחילה, שצדיקים לטרן ברכת החודש, להודות להשי"ת שאנו זוכים ללמוד תורה ולקיים את החודש, ולקבל את החודש בשטחה, וזה התכלית של שטחת בית השואבה, מצד אחד צדיקים להתפלל שיאחז חשי"ת את יד ימינו על הכלל ישראל בארץ ישראל ובחץ לארץ, אני לא אוסר את זה טענצי אני אוסר זאת בשם גדולי ישראל, וצדיקים להתחזק בזה כי הזמן הוא זמן איים.

יעזור השי"ת שנושע בבאולה השליטה ב"ב, בבאולה הפרטית טמצב שאנו נמצאים בו, ובבאולה הכללית בביאת נו"ל צדק ב"א.



ד' מינים מלמדים שאף הצדיק זקוק להיכלל בטוב הציבור

טרן תחתם סופר ז"ע כתב להסביר את דברי המשנה באבות פסוק ב טעם ד' "אל תפרוש טן הציבור" שלא סיירי סתם באיש רשע שפרוש עצמו טן הציבור, שיעליו אמרו חז"ל (משנה י"א) שאינו רואה בטחוט הציבור, כי הלא טסכת אבות טדובר טטידת חסידות, אלא סיירי בצדיק, וטונת התנא שאין לו לפרוש עצמו טן הציבור טשום שיש כח לציבור שאין ליחיד, ולכן אפילו אם הוא צדיק צריך להיות בתוך הציבור ולא לפרוש לעצמו.

ולמד שזה טרומט כל מינים הנטילים בתג הטכות, שהאחרון הוא צדיק גמור, ולולב טרמו על צדיקים שאינם גמורים, תערבה אין בה לא ריח ולא טעם וטרמו על הרשעים, ואפ"ה הל מינים נטילים ביד יסין, שיש להם יותר חשיבות טן האחרון שניטל ביד שמאל. והטעם טשום שיש כח חכות לרבים שאין ליחיד, ולכן אפילו הצדיק שנמשל לאחרון צריך להיות טטיד בתוך הציבור ולא לפרוש טרם.

האחרון מורה על כוח התשובה שזדונות נהפכות לזכויות

בספר טנות יצחק (הל טעמים) ראיתי שכתב חז"ל בברכת יצחק אבינו ליעקב סתיב (בראשית כ, כו) ויש וישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', פירש"י וזה שדה הפוחים, כך דדשו חז"ל, והוא בגטרא (תענית כט) והתוס' שם (וזה של תפוחים) כתבו יש טפרשים שהוא של אחרונים, ובטרנום ינותן כתב "חטון ריחא דבני כריחא דקטורת בוטמניא וכו', ע"כ.

כלומר שטצאנו ג פשטים טרו הריח שהריח יצחק אבינו ביעקב, בגטרא אמרו שזה ריח של תפוחים, ובתוס' פידשו שהוא ריח של אחרונים, ובטרנום ינותן ביאר שהוא ריח של קטורת.

וטביא מספר תכלת טרדכי (ס' תולדות אהרן) שיעל פסוק זה "ראה ריח בני כריח שדה" כתבו בגטרא (ספריין לו) ריח בגדיו, אל תקרי בגדיו אלא בגדיו, כלומר שישאל אל"פ שחטאו, נחנים ריח על ידי טעלת תשובתם, שבני ישראל אפילו אם הטאו מקבלים ריח טוב

על ידי התשובה.

וכתב עוד חז"ל: ובהקדמת שול"ת בית אפרים (ווארש) הביא בשם גדול אחד שפירש הא דאמרו (תעניתא אסור כב) על סה דכתיב (ויקרא כו, ט) ולקחתם לכם ביום הראשון, ראשון לחשבון עונות, דסוכות היא הזמן של תשובה טאהבה, וליכ אטר ולקחתם לכם ביום הראשון, ראשון לחשבון עונות דח"ל ולקחתם לכם ביום הראשון את האחרון, שהיה הראשון לכל העונות לט"ד שעץ הדעת אחרון היה, שטדראוי שיהיה טאוס לגבוה, עכ"ז הוא חביב לפני ית"ש ונהפך לטובה ולזכות, וכן האדם הטוב בתשובה (וטכ"ש בתשובה טאהבה דהזדונות נהפכים לזכויות) אהוב ונחמד לפני ית"ש, ע"כ.

כלומר דכל הענין של האחרון הוא טשום דהאחרון היה הראשון לכל העונות, כי העון הראשון שחטא בעולם טאו טעשה בראשית היה בהאחרון, וטן הראוי היה שיהיה פרי האחרון שנוי וטאוס לפני הקב"ה, כיון שאדם הראשון נכשל בו בטעשה בראשית, אבל עם כל זה חביב וחשוב הוא לפני הקב"ה, והטעם, כיון דתשובה טאהבה טהפך הודנות לזכות, ונמצא שהאחרון שהיה החטא הראשון בטעשה בראשית, נהפך ונעשה חביב לפני הקב"ה, ונקרא פרי עץ 'הדר'.

היינו שהחשבון הנלמד טהאחרון הוא שהזדונות נעשות זכויות, כיון דאדם הראשון נכשל בו ונעשה תשובה, כדאיתא במדרש (בראשית רבה כב, ט) וז"ל: ויצא קץ סלפני ה' - טדיכן יצא, וכי חטא בשם רבי חנינא בו רבי יצחק אסר, יצא שטת. ה"ן מה דאת אסר (משנה ד, יד) הנה הוא יצא לקראתך נו'. פגע בו אדם הראשון אסר לו מה נעשה בדין, אסר לו עשיית תשובה ונחשדות, והחיל אדם הראשון טטפח על פניו, אסר, כך היא סוה של תשובה ואני לא הייתי יודע, טיד עמד אדם הראשון ואסר (תולדות אהרן כב) טצטור שיד ליום השבת נו', ע"כ.

וזה כדברי הגטרא ריח בגדיו אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו, כלומר שטי שעבר על עבירה חטורה ונעשה תשובה, נהפך לו הרעה לטובה, ודיח נהפך לריח של שדה אחרונים, ולכן האחרון שבו נכשל אדם הראשון וחטא בו, נהפך ונעשה חביב לפני הקב"ה.

'ולקחתם לכם' - ע"י מצות לולב זוכים לפרנסה טובה

טרן ססאטסאר ז"ע דייק עה"כ 'ולקחתם לכם ביום הראשון', שכיון שלשון הפסוק הוא 'ולקחתם', היה ראוי בטטח הברכה לומר 'על לקיחת לולב' וטדוע אמרין על "נטילת לולב".

והסביר מרן ססאטמאר זי"ע שאתא בדברי חלל, שבד' טינים יש ענין וטעלה להשפיע ולהטטיר פרנסה טובה על האדם, ונמצא שמי שטקנים הד' טינים באסת הוא לוקה, כי ע"י זה יהיה לו פרנסה, ובאסת הוי לקיחה, והראיל וכן דווקא הוא טה שנקט הכתוב הלשון "ולקחתם" כי יש כאן לקיחה.

אמנם, אנו לא רוצים להראות שאנו עושים את המצוה בגלל טעם זה, כדי להיות משפיע בפרנסה טן השמים, אלא אנו עושים כי כן צוה ה', ולכן אנו טשנים את לשון הברכה לומר סתם "על גטילת חולב".

הדס מרמז על ידאת שמים

איתא בגמ' סתובות (סו"ט) דנו רבנן כיצד טרקדין לפני הכלה בית שטאי אוטרים כלה כטות שהיא ובית הלל אוטרים כלה טאה וחסודה וכו' אמר ע"ז על רבי יודנה בר אילעאי שהיה טטיל בד של הדס וטרקד לפני הכלה ואומר כלה טאה וחסודה, רב שטואל בר רב יצחק טרקד אתלת, אמר ר' זידא קא טיכטיף לן סכא, כי נח נפשיה איפסיק עטודא דטורא בין ידיה לסלוא עלטא וגטירי דלא איפסיק וכו' אמר ר' זידא ארטיה ליה שותיטיה לסכא, ואמר לה שותיטיה לסכא, ואמר ליה שותיטיה לסכא.

ויש ליתן טעם למה רקדו וזככסם הללו דווקא עם הדס, על פי טה שטובא במדרש ויקרא סוף ל' פסוק (א) שד' טינים שבכלכל מרמזים על כל סוגי אנשים שבכלל ישראל, ודל המדרש: פרי עץ הדד אל ישראל, טה אתרוג יש בו טעם ויש בו ריח כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם חדה ויש בהם ידאת שמים, ונקיף עין עבות אל ישראל, טה הדס יש בו ריח ואין בו טעם כך ישראל יש בהם בני אדם שיש בהם טעשים טובים ואין בהם חודה וכו', וריח מרמז על ידאת שמים כטש"כ (משנה יא ג) והריח בידאת ה', טה הנאה החנית, אם כן הדס הוא חנוט על מי שיש בו ידאת שמים טבלי חודה, וזה רמז על הכלה שאינה לוטדת ש"ס ופוסקים רק טלאת ידאת שמים וסידות טובות, ולפיכך כטווי האמוראים שטחים ומטכבים את הכלה בטשחת גיטואין הוי ורקדים עם הדס דייקא.

ובגמ' דלעיל שרב שטואל בר רב יצחק היה טרקד אתלת, שהיה רוקד בג' בדי הדס, הקשה סורש"א לפי זה למה לא כתב טרקד בתלת, טור אתלת, לעג"ד אפשר לוטר על פי טה דאיתא בגמ' וטשה (א) איש ואשה זכו שכינה שוריה ביניהם, וכדאיתא בש"ס וקידושין ל', טה לא) שלשה שותפין הן באדם הקדוש בדוך הוא אביו ואמו, ולכן בטשחת גיטואין גיטווסף עוד טקום להטראת השכינה, שטוחן בזה בטשכן החדש שנבנה זה עתה.

ובסדרש שטואל (אמא פרי טרא) כתב לפרש דטזה הטעם כטוב בתהלים (קס"ג) אשתך כגפן פוריה - בטט"ל, ולטה לא כתוב אשתך - בחזיק כטו בכל פעם שנוטר בתורה, אבל הפי הוא כט"ל, שטט"ל יש בו ג' נקודות, וזה רוטז על הג' שותפין, הקב"ה האיש והאשה, שיש ג' שותפין לבית יהודי, אמנם כדי לוטת שיהיה הבית טקום להטראת השכינה צריכים כלה עם ידאת שמים, וטטילא אתי שפיד טה דאיתא בגמ' שהיה רוקד אתלת, היינו דטכיון שרקד עם הדס חרומז לכלה בעלת ידאת שמים, אז רקד אתלת, היינו בטביל התלת, על שם ג' הבעלי שטחה הניל.

צריכים ליזור מאוד על כשרות המינים יותר מן ההידור

לגבי סוסות, צריך לדעת ולעמוד על כשרות ארבעת המינים, ובטיווד על כשרות האתרוג, כי העיקר טה שיש להקפיד עליו הוא על כשרות של האתרוג, ועל אף שגם 'הדד' הוא ענין גדול של זה קלי ואנוח, אמנם העיקר הוא שיהיה כשר, ושלא יהיה בו פסול או חיסרון, וכל מיני פסולים אחרים, ולפעמים רואים אנשים שרם טקפידים על ההידור יותר מן הכשרות.

ועל כן צריכים לדעת ולזכור שהעיקר הוא שיהיה כשר, ויש לשון מרמז על זה בספר 'נפש חיה' שכתב בנוגע לעניין זה, טה שאנשים דואגים על תפארת האתרוג יותר טכשרות האתרוג, ודל: "טה נעשה לתורה ה' שנפלה בין הטהדדין מן הטהדדין".

היטענא אים אני חומה

משא מיוחד מאת מרן רבנו זי"ע במעמד הנחת אבן הפינה לבנין מוסדות 'תולדות אהרן' - בראשות כ"ק האדמו"ר שליט"א לסחרת שטחת תורה - אסרו חג שנת תשס"ד

ברשות האדמו"ר שליט"א טרא דאחרא קדישא הדין, וברשות מרן בעל שבט הלוי שליט"א טרא דאחרא זטון טאיד בבני ברק, חרבנים הנאונים הצדיקים, וברשות העסקנים הגדולים והגרבנים שיעזרים רבות ליסוד של הטקום קדוש, וכל הקהל הקדוש הזה. זכות גדולה היא מאוד, שאנו עטדים כעת אחר יום חג שטחת תורה, ונכנסים טשטחת תורה אחד לשטחת תורה שני, וכאן בטקום קדוש זה, בית הגדול, בית שטגדלין בו תורה וטגדלין בו תפילה, שיעזור הש"יט שיהא בברכה והצלחה, וטבנין גדול וקדוש זה שעתה.

טניחים את היסוד, שייצא טכאן תורה וידאת שמים ואור על כל העולם כולו - כי טציון תצא תורה ודבר ה' טיחשלים.

איתא בגמרא פסחים (טז) אני חומה ושדי כטגדלות (שדי חסדים ג') אמר רבי יוחנן 'אני חומה זו תורה, 'שדי כטגדלות אלו תלטידי חכמים, והתורה הוא חומה, ושדים היינו שטניק לאחרים, ותלטידי חכמים הם הנקראים שדים, וכטו שאם היא הנציקה את חילד, כך תלטידי חכמים הם הנציקים את הכלל ישראל כתורה וידאת שמים, ובאטוטה טהורה.

'אני חומה זו תורה, שהתורה היא חומה שטוטרת את העיר, אבל כטביל החומה צריכים גם טגדל שטשם צריכים לשטור לכל ינוק החומה, 'שדי כטגדלות התלטידי חכמים הם הטגדל שטוטרם לכל ינוק החומה, והם השוטרים שהחומה ישאר חזק איתן ויציב.

ובחטשך הנצרא, ודבא אמר 'אני חומה זו כנסת ישראל, 'שדי כטגדלות אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות, כנסת ישראל היא החומה, כנסת ישראל היא הטכבר החזק של כבוד שמים בעולם, וכדטכזב (משנה טז, סא) עם זו יצדדי לי חתלזי יספרו, ושדי כטגדלות טה הם חשדים שטחנים לכלל ישראל את הכוח להיות החומה, אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות.

ושני סאטרי חולל אלו, כרוכים הם אחד בשני, אינתי יתקיים לאני חוטה זו כנסת ישראל, כשיהיה 'אני חוטה זו חורה, כדי שלכנסת ישראל יהיה סח לחיות חוטה, הוא אך ורק כשהולך יחד עם החורה, אבל אם חלילה הולכים בלי החורה, אז זוהי חוטה חלשה, סחי בתי כנסיות ובתי המדרשות הם כנגדלות, רק כשיש 'שדי כנגדלות אלו תלטידי חכמים, אם יש תלטידי חכמים וצדיקים העוסדים על המשטר, אזי גם בתי הכנסיות ובתי המדרשות יהיו כנגדלות.

ב"ה יש לנו את הזכיה להשתתף כאן כנגדל של בית הכנסת ובית המדרש, וסקום שמוציא אור להיות נגדל, ושדי כנגדלות אלו תלטידי חכמים, שיש כאן את כל האדטור שלטי"א העוסד על המשטר, הסאיד ובערה ישיך להאיר, בבית הכנסת ובית המדרש חורה ואור והשפעת טובה, עד שיתקיים בערה ב' המאמרים שבגמרא, אני חוטה זו חורה, ושדי כנגדלות אלו תלטידי חכמים, אני חוטה זו כנסת ישראל, שכל הכלל ישראל יתמלאו בחורה וידאת שטים טטקום קדוש זה, ושדי כנגדלות אלו בית כנסיות ובתי מדרשות, בית הכנסת ובית המדרש קדוש זה, שעתה נניחים את היסוד.

כתוב (שיר השירים ה ט) 'אם חוטה היא נבנה עליה טירת כסף ואם דלת היא נצור עליה לוח ארז, וספרשים את דברי הפסוק כך, שאם הכלל ישראל עוסד איתן בתורה וביהדות, אם חוטה הוא, אז אפשר לבנות עליו לוח טירת כסף, טקום ושטק למערת השכינה, ואם דלת היא, דלת המעונדנ וסמחוב טטקום לטקום וספינה לפינה, נבנה עליה לוח ארז, רק קורה אפשר יהיה לשים עליו, ולא טירה, אבל אם חוטה היא, אז אפשר לבנות גם טירה וסבצר.

ב"ה כאן ששתתפים במקום שאכן הוא חוטה, שהוא מבצר של חורה, ובאסונה טחורה, ובססירות נפש על כבוד שטים ועל כבוד

החורה, וכאן יהיה בערה חוטה שיהיה ניתן לבנות עליה 'טירה כסף, על חוטה זו נעשה עזה יסוד שבערה יעזור לבנות את טירת כסף, הבית המקדש בב"א.

פעם שטעתי **ספרן מסאטמאר** זי"א לפני לטעלה סחמישים שנה, שכל יורדי אוסר בכל יום אני טאטין באסונה שליטה בביאת הטשית, שאט טקוים ומאמינים שהנה הנה טשיה בא, אבל במה שנוגע בבניית סוסדות החורה, אין להיות לאדם אסונה לוטר שהנה טשיה בא, ומה לנו לבנות סוסדות החורה, ומה לנו לבנות בתי מדרשות ובתי כנסיות, טאחר והלא הנה הנה טשיה בא, אלא בטקום שבונים סוסדות ובית שטנדלים בו חורה וחפילה, אין זה הטקום לוטר שיש לנו ביעחון שרעה טשיה טגיע ואין לנו לבנות, אלא עלינו לבנות סוסדות החורה הן בחוץ לארץ ובפרט בארץ ישראל, ולבנות בתי כנסיות ובתי מדרשות, אני חוטה זו חורה, ושדי כנגדלות אלו תלטידי חכמים, אני חוטה זו כנסת ישראל ושדי כנגדלות אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות.

כאן בחוץ ירושלים עיזק בונים טקום קדוש שבערה ישרה השכינה כאן, כיון שאף כשיבנה בית המקדש עדיין יצטרכו לבית כנסיות ובתי מדרשות.

בערה בית הכנסת ובית המדרש זו הנבנית כאן עזה, יעסוד באן הבית וסכאן יטשיך לצאת חורה וחפילה קדושה וחורה לכל הכלל ישראל. יעזור הש"ת ויכרך את כל האדטור שלטי"א בבירות ופא וטורא טעליא, ובדוב נחת ושטחה יהיה לו את הכוח שיוכל להנהיג את העדה הקדושה ולהאיר את הכלל ישראל בחורה וידאת שטים והשפעת טובות ברוחניות ובגשמיות, ויתברכו כל הנדבנים שחנן אותם הקב"ה בדעת להשתתף בבנין גדול וקדוש זו הנבנית כאן, ונוכה במורה סולט להוושע בביאת גואל צדק בב"א.

והטורם טוח, שאין לו לאדם להתחכם נגד טשחכות ה', בחורה וטצוות, לשטור הגדרים והרחקות כחזויתן, ללא שום התחכמות טעז הבנת הטעם וכילכ.

וכמו שאטור חולל בטסכת שבת (יב) לא יקרא לאור הער שטח יטה, אסר רבי ישמעאל בן אלישע אני אקרא ולא אטור, פעם אחת קרא וביקש להטות אסר כמה גדולים דברי חכמים שהיו אומרים לא יקרא לאור הער.

ועיין בהנחות מהר"ץ חיות (שט) שכתב, שטעתי בשם הגאון **סדר"א ווילנא** זצ"ל שיסונחו במה שאסר כמה גדולים דברי חכמים, דאטרינן (וטהרין כא) ספני טה לא נכתבו טעתי הטצות, ספני דראינו בשני דברים כתבה החורה סיבת הטצות ונכשל בהם גדול העולם וכו' אסר שלטה אני ארבה ולא אסור וכו', והנה בטשטננו נאסר סתם לא יקרא לאור הער, בלי נתינת טעם וסיבה על איסור הקריאה לאור הער, ואולם בבדייתא טפורש הטעם דספ"ז לא יקרא לאור הער שטח יטה, ורבי ישמעאל בראוות סיבת האיסור, חישב בדעתו אני אקרא ולא אטור, ולפני גדול כטותו לא נאסר האיסור, כדרך שאסר שלטה אני ארבה ולא אסיר, ולבסוף אסר שנכשל רבי ישמעאל אסר כמה גדולים דברי חכמים, היינו דברי חולל בטשטננו שאטור סתם לא



אדוננו הגר"א **מווילנא** ז"ע
יורד י"ט תשרי ד' דחול המועד סוכות תקנ"ח - השפ"ז

לקיים את דיני החורה וגזירות חולל ללא שום התחכמות
שלטה הטלך אוסר בקהלת (ומקרא טחז חסידות) ופניתי אני לדאות חכמה ודוללות וסכלות וקחלח ב' יב, ואסור חולל וסדרש שיר (א) ור"ל על שלטה כיצד, שנאסר (דברים יז טז-יח) לא ירבה לו סוסים כסף חובב וכו' ולא ירבה לו נשים ולא יסור לבבו, עטד שלטה הטלך והחכים על נזירתו של הקב"ה ואסר אני ארבה ולבי לא יסור וכו', טה כתיב ביה וסמ"א יז, וידי לענת וקנת שלטה נשיו הגו את לבבו. לכך אסר שלטה על עצמו ופניתי אני לדאות חכמה ודעת דוללות וסכלות, טה שהייתי טחכים על דברי חורה והייתי טראה לעצמי שאני ידע דעת החורה, אותו הבינה ואותו הדעת של דוללות וסכלות היו, שלפי שהרדדתי אחד טעשיו נכשלתי [תגלש במדרש שדרשו כן גם על טשה רבנו]

גודל כוח היסורים בעולם האמת

אומרים בשם **הגאון סוויילנד** ז"ע, דאע"פ שבעולם הזה אין האדם חפץ ביסורים, אטנם טי שאכן סביל יסורים בעולם הזה, זהו בשביל זכות גדולה עד לטאוד, וע"ז בא יבוא נשיטתו לעולם הבא - עולם האמת, אך וישר לנאמר.

בענין הדפסת דברי פולמוס ומחלוקת בין הגר"א ותלמידיו וגדולי החסידות

[סוף הספר 'שערי טוביה' - אגרות וכתבים]

כבוד הרב טוה"ר דב אליאך שליט"א

חתן ידידי הגאון טוה"ר ר' זאב כהן שליט"א

ר"ט ומנחם הישיבה הקדושה בית יוסף בגייטסהעד

בימים האלה בא לידי ספרו חולדות הגר"א זצוק"ל, סיפורי מעלות הצדיקים מודאי מביאים תועלת גדולה לכלל ישראל בבחינת סתי יגיעו טעמי לטעמי אבותי כידוע.

אטנם באתי להעיד בדבר נחוץ מאד, כי הפרקים אודות המחלוקת בשעתו בין הגר"א ותלמידיו עם גדולי החסידות, אין כעת הוטן נרמא לסתוב ולהרחיב הדברים, ומודאי שאין בהם תועלת וזוא רחוק מאד טהשסר וקחוב מאד להפסד, כי לאמנטי גדול נשארנו טעט טהרבה בני תורה ושוטרי מצות, אחרי שרשעים יט"ש רדנו רוב טגין ורוב בגין של יהודים שוטרי תורה, והקאמוניסטים יט"ש השטירו אלפי קהלות קדושות טיהדותם, והציגים והטשכילים לטיניהם והרפרדטים הדיחו חלק גדול סכלל ישראל טאמונה ומשמירת המצות עד שנשארנו טעט טזעיר, וטה שנשאר ווא סחנה בני הישיבות וגדוליהם עם טחנה החסידים עם חצרות האדמו"רים, ובעזש"ית כל אחד טשני טחנות האלה קיבל תועלת גדולה טהשני, כי בכל חצרות החסידים יש כ"ה ישיבות גדולות וקטנות וסללים עם טאות אברכים כ"י, וחוגי האשכנזים קבלו תועלת גדולה טחוני החסידים בשטירת המצות בחנם ובשטייה טהשכלה והתבוללות בכטה אופנים כידוע בלי שום ספק, וכן במלחמה נגד החפשיים וטונאי הדת.

האם עתה העת לחפץ ולאל טחנ אחד נגד טשני שזה יסום רק השפלה של כבוד דיאי ד' וסחורה ללצים להחלוצין טעובי ה, וטקום לנחם טמאה ומחלוקת בין שארית הפליטה של עובדי ד' בדוריש הדל מאד.

יאמין לי כבודי, כי אני הקטן נולתי בין חכמי ליטא וחד טשש עשרה שנה, וזכיתי לחבד רבים טהגזלים בששים שנה האחרונים וטשטעז דבריהם, רבותי חיו טרד וטובחק ר' **טשה שניידער** זצ"ל טייסד ומנחם ישיבת תורת אמת בעיר טעטל ובפראנקפורט ואח"כ בלונדון וזיה טבני בידו של רבינו **החפץ חיים**, וטורי נאון הסוסר ר' **אליהו אליעזר דעסלער** זצ"ל, והגר"צ ר' **אליהו לאפאין** ובני ר' **אליעזר** ור' **ליב**, וראשי ישיבת גייטסהעד הגר"צ ר' **נחמן דוד לנדנעסקי** ראש ישיבת גייטסהעד, וקטו דמד הגר"צ ר' **אליעזר קאהאן** זצ"ל טעגל ישיבת גייטסהעד, ועוד ועוד כטו הגר"צ ר' **שמואל יוסף רבינוב** רב בלונדון, והגר"צ ר' **נפתלי הכהן שקוביצקי** זצ"ל אב"ד גייטסהעד, שניהם תלמידי החפץ חיים, והגאון ר' **יוחאל אברטסקי** רב בלונדון, והגאון ר' **זיידל טעמיאטיצקי** זצ"ל, וטשטעני נח דדשות טהגאון ר' **אחרין קוטלר** זצ"ל והגאון מלוצק

יקרא לאוד הער ולא נחמו הסיבה על האיסור, כי ע"י נתינת הטעם היה טקום לד"י לטעות, ואם לא היה שם רק סתם, היה איסור טוחלט מודאי ולא היה ר"י טקיל למצטו לעבור על גזירת חכמים.

ובכלל זה שאין להרהר ולהתחכם ולהקשות על הנהגת הקב"ה, רק לקיים טצות התורה של חמים תתיה עם ה' אלקיך, כי האדם אינו יודע עד טה, וכך כתב לי **אמרי' זצ"ל** בטכתב בימי המלחמה הנוראה - זמן קצר לפני שנשלח לארץ גזירה ה"ד, שאין אנטנו רשאים להרהר אחר הנהגת הש"ת, ולא לחזות דעה בהנהגה, כי כטו שזוא יתבאר טנחנ עולמו ווא מודאי טוב, יהיה טה שיהיה, כי בכל אופן לא נעשה בעולם רק טה שרצונה ווא יתבאר, וטה ווא לטובחני, עס"ה.

הכבוד האמיתי הקיים לעולם

איתא במדרש **זכר (י' יז)** אין כבוד אלא כסף וזהב, ובספר **חפץ חיים** על התורה הקשה שזה נסתר לכאורה טטה שאמור חליל במסכת אבות **א' א'** אין כבוד אלא תורה שנאמר **(משלי ג' ח)** כבוד חכמים ינחל. והביא לתרץ בשם **הגר"א** ל"ע שכל טקום טונכתב כבוד מלא מואי הסונה להורה, ודברי המדרש קאי על הכתוב אצל בני לכן דכתיב וישמע את דברי בני לבן לאסוד לקח יעקב את כל אשר לאבינו וטאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה **(בראשית לא' א)**, ובפסוק זה כתיב 'כבוד' חסר בלא וואי, וע"ז אמרו במדרש שטונת הכתוב ווא לכסף וזהב, טאחר ונכתב כד בלא וואי.

והפירוש בזה טוב, כי כבוד אמיתי אינו אלא כבוד הקשור עם תורה, זה ווא כבוד מלא, כבוד נצחי לעד ולעלמי עולמים, לא כן כבוד של כסף וזהב שזוא כבוד חסר, שאינו אלא כבוד טחטה ואין בו טטש. וזאת עבודת האדם, להפוך את הכבוד המדומה לכבוד נצחי, היינו לעשות טהכסף וזהב תורה, על ידי התוקת לטדי תורה, וזוה נעשה טכבוד חסר כבוד מלא, שזוא כבוד אמיתי הקיים לעד.

ולפ"ז מביאר **בבלי יקר** שלכן נאמר 'ובכל מאודך' רק בפרשת שטע, ולא בפרשת וזיה אם שטוע, דפרשת ואהבת נאמרה בלשון יחיד, ומאוד ונאמרה לכל יחיד ציווה הכתוב 'ובכל מאודך' לאותם יחידים שטטונם חכיב עליהם יותר טנעם, אולם פרשת וזיה אם שטוע שנאמרה בלשון רבים, כתיב 'ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם', ולא הזכיר הכתוב 'ובכל מאודכם' כי בחור הרבים לא שיכח שינטו לטעות לדעה נפסדת זו להעדיף טטונם יותר טנעם.

אורן של ישראל ויתד שהכל תלוי בו

טה שהערת בלשון המטטה בנורה **(וי' וטא ט"ז ט)** בשיטת ר"ת והנאונים, הלא ידוע כי הטיב נגד טוכא לשיטת **הגר"א** ז"ל בהרבה פסקין וגם כאן כאחד טהם, על בסוף הקדמתו לחלק א' וז"ל ובפרט **בביאור הגר"א** ז"ל שזוא אורן של ישראל ויתד שהכל תלוי בו וכדאי להכריע הדבר עכ"ל. [סוף הספר 'שערי טוביה' - אגרות וכתבים, אגרת קטו]

בענין טורל הגר"א

ראיתי כטה פעמים אצל הרח"ק רבי **יענקלע טפשווארסק** זיע"א, שכתאשר היה סטופק באיזה דבר, פתח חוטש, ואם בדף הווא היתה האות הראשונה בעמוד טהאותיות שקודם ט"ם - היתה תשובתו "ק", ואם היתה האות הראשונה טהאותיות שלאחר אות ט"ם - היתה תשובתו "לא", וזה דוטה קצת לעדל **הגר"א** הידוע.

